

J E L E N K Ö R.

78. szám

Pest szombat september' 27dikén

1834.

Foglalat: Magyar- és Erdélyország (Erdélyből orsz. küldöttség megy a' Fölséghez; ennek tudatása főhg. Ferdinanddal 's az ettül kapott válasz; nagy-kátai barom vásár 's a't.) Anglia (Cobbett utja Dublinba; angol király.) Franciaország (Carrel ur kiköltözése 's a' francia fiatalaság; Chastel, Rossi, Dutrone uu.) Spanyolország (proc.-kamaraí viták; lehető ministerium-változás, hadi tudósítások és elgy.) Portugalia (cortesi indítványok; adm. Napier spanyol szolgálatba hívatik; a' Tajóban flotta készül föl) Schweiz (a' szövetség-vizsgálati kérdés.) Olaszország (V. auv.) Keletindia (népoktatás.) Amerika (hírek Braziliából és Délamerikából.) Németország. Görögország.

MAGYAR- és ERDÉLYORSZÁG.

Pozsonyban a' közelebbi napokban csupán kerületi ülések tartattak.

Ő cs. kir. Fölségeik Brünnből, hol több ideig mulattok közben a' turasi táborlatot is számos ízben megszemlélti méltóztattak, elutazván, sept. 19kén kivánt épségben Olmützbe érkeztek.

Kolozsvárott sept. 19dikén: az aug. 27. tartatott országos ülésben felolvastattott ő kir. Fölségének aug. 21kén költ kegyelmes kir. leírása. Azon idő óta sept. 13ig tartott országos ülésekben, a' jul. 18kán az országgyűlési elnök és 3 itélőmester kineveztetése iránt költ kegyelmes kir. leírást, az elnöki és itélőmesteri eskü-fölvilágosítást, az ő Fölségéhez küldendő küldöttséget, 's az ő Fölségétől az inséggel küzködő földnépnek kegyesen ajándékozott 100,000 peng. forint megköszönését tárgyozó 's ő cs. kir. Fölségéhez felküldendő négy felírásról folytak a' tanácskozások. Az ő Fölségéhez küldendő küldöttség tagjaivá választattak: gr. Haller István és gr. Degenfeld Otto főispánok; gr. Kornis Mihály és gr. Bethlen János kir. hivatalosak; gr. Kemény József és báró Kemény Domokos a' vármegyei követek, Dindár Antal és Bartha Károly a' székely-székek, Trausch József 's Regius János a' szász-székek, Szász Károly 's Gyergyai Ferencz a' városok követei közül. Miután ezen országos küldöttség innen utnak indult, annak küldetését egy országos küldöttség b. Szolnok megyei főispán gr. Haller István ur vezérlése alatt sept. 15kén kir. biztos főhg. Ferdinand kir. Fölségének következő beszéddel jelentette: „Ez országgyűlésre egybe gyűlt KK. és RRek kir. Főhercegségednek e' f. e. aug. 21kén költ 's kir. Föhgséged által a' KK. és RRekkel hivatalosan közlött kir. levelet általunk visszaszolgáltatás végett ezennel általküldik, 's tudás végett általunk kir. Föhgségedet, mint országgyűlési biztost, illő tisztelettel értesíteni kívánják arról: hogy felséges Urunk felvilágosítására a' KK. és RRek egy küldöttséget Bécskébe küldöttek.“ Mellyre is ő kir. Fölsége következő feleletet méltóztattott adni:

„Cam SS. et OO. Deputationis Viennam ad SS. suam Majestatem ascensurae nominationem mi-

hi nonnisi post discessum ejusdem notificandam duxerint, nil aliud mihi superest: quam ut ingratis iis, quas altissimi Rescripti regii sepositio, et a recto legali tramite deviatio habere posset sequelis, cum omnibus, quibus patriae hujus legalis status et incolumitas cordi est, sincere condolendo, humillimam meam super hoc objecto relationem SSmae suae Matti exhibeam.“ v. is magyarul:

„Midőn a' KK. és RRek az ő Fölsége személyéhez küldendő küldöttség kinevezése fölöl engem csak azon küldöttség elindulása után értesítettek, részemről csak az vagyon hátra: hogy a' kedvetlen következeseket, mellyeket a' kir. kegy. leírás félre tétele 's a' törvényes uttól való eltávozás, magok után huzhatandnak, mind azokkal együtt, kiknek ezen haza törvényes és sérthetetlen állása szívöken fekszik, egyenes lélekkel fájlam, 's ezen tárgy iránti tudósítasomat ő Fölsége személyéhez felküldjem.“

A' sept. 13kán tartatott országos ülésben ideigleni elnök gr. Nemes Ádám ur ő exca jelenté: hogy vagy két hétig országos ülések nem fognak tartatni. E. H.

A' kézdi-vásárhelyi szerencsétlen égettek fölségéllésre a' már közlött segedelmeken kívül, az erdélyi főmélt. kir. Kormányzók tagjai 's több ahoz tartozó tisztviselő ezüstben 380 for. 's két cs. aranyat sziveskedtek adni. — Brassóban a' számtalan jótéteményeiről közönségesen isméretes Czervenyvodal D. István ur, mihelyt meghallá azon szerencsétlenség híret, hogy a' megemésztő lángok Kézdivásárhelyen sokakat utolsó szükségre, és csak nem koldusbotra szoritottak: legalább az első pillanati nyomoruságok enyhítésére, mingyárt 100 familiának — mindeniknek külön külön egy egy véka gabonát, 's egy fél ezüst huszast adott, és így mindössze 25 köből buzát és 16 rf. és 40 xr. conv. pénzt.

Károly-Fejérvár sept. 16kán 1834. A' tegnapelőtti, f. hónap 14dike estvéli 9 óra táj volt k. városunkra nézve azon rémitő szerencsétlen időpont, mikoron egy korhely kocsis a' gyertyát falra ragasztván, koresmába ment, 's ettől az istálló belrésze meggyuladván, egy óra eltölte alatt nem csak az egész nagy piaczi fertály négysegű része, sőt a' szász templom sora is egy tűzeká-

5467
45
1239

dó hegy borzasztó képihez hasonlíthatólag lángba borulva, reggelig a' tűz 27 házat (s azok közt a' tanácsházat is) mindennemű épületekkel 's el-éghető minden eszközzel, sőt nagy részint megmenthetetlen házi portékák 's téli gyűjteményekkel együtt hamuvá változtatott; innen a' nagy szél, melly által a' rettentő tűz egész éjjelen által élesztetett, egy égő sindelyesomót felragadván, a' sánczon levő püspöki csürkerbe, épen az egyik szénakazalra sujtott, 's ettől az egész mintegy 83 ölnyi legjobb nemű széna tűzbe borult, 's az egész 3ad napig alig oltathatott-el; sőt hogyha a' püspöki csürkerbe meghívott várór-pattan-tyusok igen derék jó karban levő fecskendőjükkel, 's a' most itten tartózkodó oláh-szélbeli katonaság egy része segedelmivel (kiket a' nm. püspök ur szépen meg is jutalmazott) az uradalmi tisztség, fáradhatlan munkássággal az égő kazaloktól majd csak 4 ölnyi távolságra nem oltalmazhatták volna, az egész alsó városnak a' tűz megmenthetetlen martalékává kell vala lennie; úgy is azon kárt, mellyet e' rettenetes égés okozott, hozzávetőleg könnyű szerrel 100,000 forintra becsülhetni. Ez iszonyu szerencsétlen történet által utolsó inségre jutott sok családnak (familiának) csak a' minden igaz hazafi és ember-barát keblében lángoló érzésből eredő könyörületesség lehet reménye és vigasztalása. E' rettentő tűz előmenetelét nagyon segíté rendben nem léte a' tűzoltó eszközöknek 's a' tűzoltó rend hiánya elannyira, hogy ámbár a' tanácsház a' tűz eredetétől csak 3dik 's így jóval később gyuladott-meg, mégis, csak a' fecskendők (mellyek különben is használhatlan állapotban tartattak) kihuzatása is akkor, és akkor is csak néhány önkéntes által történt, midőn már az egész tanácsház lángban volt, úgy hogy az egyik oda is égett; e' felett (fájdalom) az égést követő napon és éjjel is csak a' kétségbe esett kárszenvedett tulajdonosoknak kelle a' tűz-megfojtással küzködniük. E. H.

A' nagymélt. magy. kir. udv. Kamara Alsó-Vereczkére 30adossá és vámszedővé Perlsberg József Viraván volt 30adost; Vissóra pedig erdőmesterré Agh Imre ellenőrt nevezte ki. Károlyvárott a' kir. pénzmesteri hivatal megürült.

(kir. kam. tud.)

Nagy-Kátán, ez országszerte híres baromvásár-tartó helyen, a' közelebbi múlt vásár, melly sept. 6ikától 13kaig tartott, igen népes volt, az odahajtatott szarvasmarha, (jobbadán göboly v. söre) száma többre ment 13,000 darabnál. Erdélyből Moldva- és Oláhországból is jöttek marha-kereskedők nagyszámu göblyeikkel. A' földesuraság m. Keglevich László gr. ur, e' vásárok kellőbb divatoztatására ujlag nevezetes számu kutakat épít-

tet 's kellőbb megszállhatás végett a' vásári vendégek számára számos vendégszobákat is.

A N G L I A.

Dublinból írják, hogy ott a' radicalok gyűlést tartottak 's benne azt végezték, hogy Cobbett urnak sept. 14kén várt megjövése alkalmával, fölírást nyujtsanak át, 's a' kézművesek ünnepélyes menetével fogadják. A' gyülekezet egyik tagja azon reményt mondá ki, hogy a' nagy radical megérkezése a' repeal agitációt (izgatást) Dublinban ujra föl fogja élesztetni. Cobbett ur t. i.: egyik dublini lapba következő írást iktatott: „Normandy Farm. aug. 29. Kedves ur! Én innen Birminghamon keresztül sept. 6kán indulok. E' helyen két vagy három nap szándékom mulatni, 's onnan irván az urnak meghatározni a' napot, mellyen Dublinba érhetek. Én egyedül menedek; 's el vagyok tskélve magamot a' vad irlandiak közé vetni. — mikép t. i., a' vén Örzse kifosztóji az angol népet azok nevezésére tanították, — 's a' vad irlandiakra bizandom egészen magamat. Vagyok 's a't. Cobbett William.

A' francia Temps sept. 13ról írja: „Magányos levelek, mellyeket ma kaptunk Londonból megerősítik, mit az angol ministerium közelgő változásáról már mondottunk. Szerinte Melbourne lord lépne ki, Brougham lord pedig, kinek kilépéséről szó vala, maradna, 's az új kabinet összeállítására tetemes befolyással fogna birni. (Az angol lapok erről egy szóval sem emlékeznek). — A' Norfolk herceg, ki nem rég neveztetett a' térdszalagrend vitézvé, egyetlen katolikus vallásu britt alattvaló, ki e' kitüntetéssel dicsekedtik eddig. Egyszersmind ő az első, kinél, 's ki részére a' király előjogainak hasznát vette. Nem sokára t. i. a' mostani király trónra ülte után be jelenteték a' hg. ő Fölségének hódolását. „Bocsásatok, bocsásatok be!“ mond a' király, ki a' hget már rég különös barátságára méltatá. Azonban épen titkos tanácsi gyűlés tartatott, 's előterjeszték ő Fölségének, hogy a' Norfolk hg. mivel nem tagja a' titkos tanácsnak, az ülésen nem jelenhetik meg. „Nem tagja a' titkostanácsnak?“ kiált a' szabadelmű monarcha; „a' Norfolk hg nem tagja a' titkos tanácsnak? Azonnal esküttessék meg!“ 'S az tüstént meg is történt.

FRANCZIAORSZÁG.

Bizonyos párisi levelező így ír Párisból sept. 5ről: „A' National Carrel ur eltávoztával egészen más helyzetbe jöve. Carrel ur sok fiatal embernek középpontul szolgált, kik Franciaországban republicát akartak behozni amerikai formákkal, 's megsemmisíteni a' tömérdek központosítási rendszert, mellyet a' convent hozta létre, 's Napoleon

tökélet
kacs el
a' robe
ban fő
művelt
és műv
tanánál
a' kedv
bárdola
hazafis
ékes ha
keve�e
tal csö
czia di
mi azon
timista
Jeunes
fogadá
riási id
dékkal
tentsen
Az ifja
és szab
löltek v
és szin
kedett
mig a'
nagy e
taire (C
ideálja
jövend
ság a'
magát,
Cavaig
les Re
lesz tel
nagy r
tiers-p
gyönyö
doctrin
irányá
royalis
vés ré
kat tar
és pénz
ti intéz
ne fiata
a' priv
A
rezve
radanc
rig vo
csendü
czia t
le, ha

tökéletesített. E' fölött a' National a' Tribune-nel ma-
kacs ellenszegülésben állott, minthogy ez utóbbi
a' robespiere-i középpontosításon függött. Azon-
ban fő különség a' Tribune és National között a'
műveltség volt. — Carrel, 's barátjai ékességgel
és műveltséggel fölkészült nyilvános ügyet ohaj-
tanának, 's gyöngédebb magányos viszonyokat, 's
a' kedvelt tudományokat is. A' Tribune ellenben
bárdolatlan nyersséget, 's erőszakosságot mutat;
hazafisága durva tézgetésre ment, 's legföljebb
ékes hajfűrtöt enged a' vörös sipka alatt. Noha
kevessé ebben is engedett, mióta számos hiu fia-
tal csődült hozzá. Ezen párt-árnyéklatokat a' fran-
czia divat-izlés még a' ruházatban is kitünteté,
mi azonban már jobbadán enyészni kezd. A' legi-
timista, vagy az úgy nevezett arany fiatalság is
(Jeunesse dorée) mint a' tiérs-parti elnevezés, el-
fogadá a' sűrű szakál-viseletet, de nem olly ó-
riási idomban, mint a' Tribune emberei; olly szán-
dékkal mindazáltal, hogy necsak ellenséget ret-
tentsenek azzal, hanem asszonyoknak is tessenek.
Az ifjabb doctrinairek is országos ábrázatokkal
és szabadelmű arisztokrátiára hajlásukkal igen je-
löltek valának. A' nagykörbeli fiatalság lovakkal
és színésznékkal pompázott, 's azokban büszkél-
kedett a' nagy-opera igazgatója kegyelése alatt,
míg a' tiérs-parti fiatalsága ollyféle volt, mint a'
nagy emberré lett boltos-legény, vagy clere de no-
taire (íródiák) Scribe ur vigjátékaiban a' művelt ifju
ideálja. Méltán kérdezhetni már most ezen ifjak
jövendőjét. — A' restauratio alatt ezen ifja fiatal-
ság a' Tribunetól fogvást a' doctrinairig művelte
magát, 's tanult, ez már mind emberré nőtt fel,
Cavaignactól fogva Carrelben keresztül egész Char-
les Remusat-ig; mindegyik helyet is foglalt. Mi
lesz tehát már most belőlök? E' szabadelmű fiatalság
nagy része különösen a' salonbeli fiatalság, 's a'
tiérs-partié, a' politikai törekvésektől egészen eláll,
gyönyörűségekre omlik, 's ellebzseli az időt. A'
doctrinair fiatalságban több becsvágy uralkodik, 's
irányával még föl nem hagyott. De egész tömeg
royalista fiatalság dül a' politikai életnek, csak ke-
vés része tanul 's akar valamit, a' többi sententiá-
kat tanul a' történetekből jogi történet 's ország-
és pénz ügy ismeret nélkül, pusztá szókat nemze-
ti intézvényekről, régi szabadságokról. A' Tribu-
ne fiatalsága pedig azt hiszi: az egész történet csak
a' privilegiált osztály hareza a' nagy sokasággal."

A' strassburgi nemzeti őrség le van fegyve-
rezve, mi a' polgárok emlékezetében soká fönma-
radand. A' nemzeti örök nagy része utolsó embe-
rig vonakodott fegyverét törtetvény (revers) 's
csendtisztiségi írott fölhívás nélkül kiadni. — Fran-
czia törvények szerint semmi írást sem foglalhatni
le, ha tartalma nem vétkes; azért követ minden

lefoglalást nyomban törvényszék elibe idézés. Ez
mindazáltal a' nemzeti őrség föloszlatása 's lefegy-
verzése ellen gyakran említett kikeléssel (protes-
tatio) nem történt. Honnan világos, hogy csak az
írományt akarák elnyomni. — Bizonyos Chastel
nevű ezredes jelent meg nem rég az eskütszék
előtt, ki mindig nyakasszerepet játszott, és sem a'
directorium, sem consulság, sem a' császárság sem
restauratio alatt a' becsületrend keresztét nem kap-
hatta meg. Most arról vádoltaték, hogy Ferney-
ben szabadságtát állított és Soult marsalt igen ke-
ményen megtámadta. A' törvényszéki vitály al-
kalmával levele olvastatott föl a' királyhoz, mel-
lyet nem ismételtetni. Az ezredes kérdé a' k. ügy-
védet: mikép juta a' levélhez? ő azt a' postára
adta, 's vagy felfogták azt, vagy a' király köz-
lötte vele, noha nem nyilvánra van készítve. Az
ezredes kimondá, hogy addig irand a' királyhoz,
míg magát meg nem fogja jobbitani, 's ha Lajos-F.
azon levelet nyilvánra hozta, ő még egészen má-
sokat tehet közzé. Az esküttek őt nem vétkesnek
nyilvánították.

Az alkotmányi törvény ujdón nevezett tanitóját,
Rossi urat, a' törvénykar nem bocsátotta mindad-
dig eskühöz, miglen honosítási oklevelét elő nem
mutatá. — Dutrone ur királyi tanácsos az amien-
si kir. törvényszéknél, megbizaték, hogy Algier-
ba menjen, 's ott — a' nyilvános oktatás ál-
lapotját nyomozza ki, és a' kormánynak javaslatot
nyújtson be annak javítására. — Carrel urról kö-
vetkezőt beszélnek: Dieppeben minden akadály
nélkül hajóra ült, de Southamptonban útlevele iránt
kérdőzködtek. Válaszára hogy nincsen, azt jegy-
zők meg: tanácsos volna egyik országból másba
utazáskor útlevelet szerzeni magának. „De ha okaim
voltak, elutazásomkor nem hozni útlevelet magam-
mal mondá Carrel ur. Ki hát az Ur? „Én Carrel
Armand vagyok, a' National főszerkesztője. „Ekkor
nagy mozgás támadt az útasok közt, 's a' tisztvi-
selő nyilvánítá, hogy aláírása elégséges lesz, mint-
hogy neve eléggé ismeretes. Sokan azt tartják:
Carrel ur Amerikába fog költözni, 's ott várni be
a' jobb idöket. — A' Moniteur Gérard marsal tu-
dósítását közli a' királyhoz, mellyben a' takaré-
kosság elérésére azt javasolja, hogy legalább, 's
legelsőben is az 1834iki hitelen tul ne lépjenek,
noha a' marsal abból már 6 milliónyit talált fölvé-
ve 's kiadva. Tanácsolja azután, hogy a' tisztek
's altisztek eddigi száma maradjon meg, de a' köz-
legénység tartalék-seregre osztassék, — mi a' va-
lóban fönálló katonaság költségeit tetemesen alább
szállítaná. — A' porosz követ hírnököt küldé Ber-
linbe utasítás-hozatal végett Bardewisch ur porosz
ügyviselő 's consul ügyében, kitől a' fr. kormány, mint
tudva van „a' végrehajtást“ (exsequatur) megta-

gadá. Csekély kivétellel alig hiszi Párisban valaki, hogy a követ vissza fog hivatalni. Azonban nem tagadhatni, hogy mind a két kabinet nagy feszengéssel van egymás iránt. Innen a j. des Débats már a német vámegyesületről kezd beszélgetni, mire eddig Párisban keveset hajtottak. A Débats cikkelye eddig csak félfenyegetés, de mint olyan is figyelmet érdemel. Olyan az, mint valamely elöszó, melyre még nem tudhatni, mi fejlődése, vagy rekesztése leend. Megtörténhetik azonban, hogy a kamarák majd fölveszik, 's vitázni fognak fölötte. Londonban legalább nem rég szó volt róla, hogy Bowring dr. Németországba fog küldetni.

SPANYOLORSZÁG.

Ha az ember, így ír az All. Zeit. egyik levelezője, hideg vérrrel olvassa és fontolja a spanyol procuradorok közelebbi kérelmét, hogy a nemzet jogai meghatározottassanak, — elég különösségekre talál. Hosszas fejtegetés után, mik legyenek a kérelem alapelvei, azok t. i. mellyek már másutt minden civilizált országban rég törvényekké váltanak, végre kéretik a királyné: méltóztatnék azon alaptételeket mint a nemzet alapjogait elismerni. Az egész fejtegetésnek ez a véleje: személyes szabadság és biztosság, sajtószabadság, törvényelőtti egyenlőség, privilegiumok eltörlése, vagyon-biztosság, elkobzás megszüntetése, ministerek felelőssége, és nemzeti őrség. Mind ez egyetlen egy kérelemben van összehányva. Alig hihető a dolgok mostani állása mellett, midőn erőre van legtöbb szükség, hogy a kormány theoretikai elvek fölötti versenygésbe, vagy mi több sajtó-szabadság-engedésbe bocsátkozzék. A kérelem ugyan nagy szótöbbséggel fogadtatott el, ámde ez a procurador-kamarában történt, 's hátra van még a procerek kamarája, hol a ministerek tetemes többséggel bírnak. A kérelem fontossága inkább tetsző mint való, 's pontjai közt fő figyelmet csupán a sajtó-szabadság érdemel, mert meglevén ez, a kérelem többi részét egy fölvilágosult kormány úgy sem tagadhatná meg többé. Nevetséges, hogy midőn a procuradorok ezen kérelmükben az elkobzások megszüntetését sürgetik, épen az nap jelenik meg egy legfensőbbrendelés, mely d. Carlos jószágait sequestrum (zárlat) alul fölmentvén, egyenesen a status részére koboztatja el; 's midőn ezifra phrasisokban fejtegettik a vagyon sérthetlensége, épen akkor fosztatik meg a santiagoói érsek jövedelmének nagyobb részétül minden kárpótlás nélkül, azon egyszerű oknál fogva, mert, mint Martinez de la Rosa ur megjegyzé, neki úgy is elege van, mi-ből élhessen. Így forgatja föl praxis a theoriát, bizonyosságul, hogy a vitatott kérelemre még nem

mindnyájan értek meg. — A szóban forgó kérelmet miután a procurador-kamara általjában elfogadta, sept. másodikán fogott pontonkénti vitatásához. Az első pont javaslata, mint már közöltük, így szól: „A személyes szabadság oltalmaztatik és biztosittatik. Következésképen nem kényszeríthetik egy spanyol is olyasmit cselekedni, mire a törvények nem kötelezik.“ E pont mellett legelőbb is Gonzales ur szólott. Ki volt már ezen elv mondva, ngymond, még 1262ben a Partidas hirdetésekor, később XIik Alfonz és 1371ben IIik Henrik, pedig nyilván, elismerék; méltóbbak voltak e hat század előtt a spanyolok és érettebbek illy rendszabály elfogadására mint 1834ben? Megigérék a ministerek az Estatuto Real bevezetésében, hogy régi törvényeinket visszaállítandják, íme itt az idő! cselekedjék, hogy ne támadjon megint egy új Calomarde, ki a nemzet jogait lábaival tiporja. Erre a financzminister gr. Torreno: Franciaországban, ugymond, a revolutio idején örökké azt tartották: vesszen inkább valamennyi gyarmat, csak az elv maradjon fön; pedig tudva van, milly veszedelmes következt szült e makacs alaptétel. Az angolok bizonyval legnagyobb tisztelettel vannak a személyes szabadság iránt. és még is hányszor nem kénytelenek a habeas-corpust felfüggeszteni, csak hogy a constitutio megmentessék. Spanyolországban 1812 és 1820ban a cortesek hasonlóan állították, hogy e törvénynél igen sok kivételre van szükség; az előttünk fekvő javaslat szerkezete különben is igen határozatlan; én részemről helyette, első fele helyett inkább ezt javaslánám: a törvény oltalmazni és biztosítani fogja a személyes szabadságot!“ másik feléből ismét sokan azt következtethetnék, hogy politia-rendeléseknek nem tartoznak engedelmesskedni, mert azok nem törvények; változtatás tehát ebben is szükséges. A minister után Cabellero ur szólott, védvén a szerkesztést; ellene ismét Santafé ur a karzatok nem kis zugása közt. Ezután la Rosa ur kele föl 's emlékezteté a házat Mirabeau szavaira, ki a francia convent hasonló tárgybeli határozatára ezt mondá: „fogadom, ez emberjogok meghatározása nem tart esztendeig“ — 's csakugyan úgy is lett, a convent, melly azon határozást tette, nem sokára saját törvényeivel saját elveit forgatta föl. Ez ellen ugyan Rousseaut emlegetnék némelylek, de ő statusférfi nem volt, ő a politikai viszonyokat nem ismérte. Ha ki akarjuk nyilatkoztatni az ember jogait, nyilatkoztassuk ki kötelességeit is. Még sokan szólottak a javaslat ellen és mellett, midőn szavazásra kerülvén az eredeti szerkesztés, a szavak mind két részre egyenlőn ütöttek ki, 52 mellette 's ugyanannyi ellene. Ochoa ur föláll: „mi-

vel a k
lább eg
a' javasl
bály esu
nincs.“
tést jav
tosítják
tás 95
Sept. 4
sura eltö
bukott,
ugy a'
A' minis
nagy tü
kijelenté
beztelés
fontos s
ur nem
keveseb
többi ta
nem sok
vazásbe

Ug
eltörlés
határoz
dett, —
mellybe
a' lárm
találkoz
tüzet ol
sokára
dult né
's mig
elléptet
badság
szerint
vetkező
a' Mes
nisteri
mintre
kozik k
törése
ellensé
e' tárgy
hoz Pa
Madrid
Rosa u
lót ese
mot ak
ember
e' válto
hogy
ellenér
zásba
a' fina

vel a' kamara szabálya azt kívánja, hogy legalább egy szóval legyen több, ennek hiányában a' javaslat elmellőztetik. Az elnök: „azon szabály csupán a' választásokra terjed ki, itt helye nincs.“ Erre egyezés végett többen illy szerkesztést javaslanak: „A' törvények oltalmazzák és biztosítják a' személyes szabadságot“, 's e' módosítás 95 szóval 2 ellen, azonnal el is fogadtatott. Sept. 4kén rendre került a' második pont, a' censura eltörlesztése iránt. Itt a' ministerium újra megbukott, 's minden ellenkezésük mellett is, a' czikk úgy a' mint volt, 57 > 55 szóval elfogadtatott. A' ministerek annyira fölhevültek: hogy Torreno nagy tüzesen a' szavazást mindenkitől élőszóval kijelentetni sürgette, de mit a' kamara többsége nehezteléssel mellőzött el. Feltűnő volt, hogy e' fontos szavazásnál, a' ministerek közül Moscoso ur nem volt jelen, mi által részükre egy szóval kevesebb jutott. Moscoso ur már régen ujat huz többi társaival, minék következése alkalmasint nem sokára minister-változás lesz, főkép e' szavazásbeli kisebbségben maradás után.

Ugyan 4kén, midőn a' főnemlített censura-eltörlés iránti pont az oppositio győzelmével elhatározottat, 's ennek hirt a' nép közt elterjedt, — tűz támadt a' város egyik utcájában, mellyben a' házak jobbára fábul vannak építve; a' lárma 's rémület nagy volt 's a' mi katonaság találkozott a' városban, mind összedoboltatott a' tüzet oltani; segedelmivel a' tűz csakugyan nem sokára el is fojtatott. Elmulván a' baj, az összetódult népek eszébe jutott a' censura-eltörlési pont, 's mig a' katonaság hazafelé térőleg az utcákon elléptetett, szünetlen kiáltozák: „éljen a' sajtószabadság! semmi censura többé! — Ujabb hírek szerint a' ministerium a' mondott kérelemnek következő két pontjában is megbukott. Minél fogvást a' Messenger szerint, la Rosa ur és társai, a' ministeriumból kilépni akarnak, a' királyné pedig, mint rebesgetik, francia közbejárulást szándékozik kérni a' revolutionalis szellem erőszakos kitörése ellen, mellyet d. Carlosnál is veszedelmesb ellenségül tekint. A' Temps sokkal nyiltabban szól e' tárgy felől: „Tegnap, ugymond, egyik váltóházhoz Párisban, sept. 8kaig terjedő hírek érkeztek Madritból. Szerintük, mint bizonyosnak állítják, Rosa ur benyújtotta lemondását, 's társai is hasonló cselekedtek Torrenon kívül, ki új ministeriumot akar állítani saját felekezetéből, t. i. a' mozgás embereiből. — A' j. des Débats egészen hallgat e' változásról, de helyette azon kellemetlent mondja, hogy a' francia kormány által tett minden kifogás ellenére a' banqueroute Spanyolországban határozásba ment. Reménylünk, ugymond, engedni fog a' financz-biztosság 's átlátni igaztalanságát szán-

dékának, mellynél fogvást a' hitelezők egyik osztályát egészen megbuktatni akará, dereményünk füstbe ment. Sept. 7kérül rendkívüli alkalommal érkezett levelek azon szomorú de bizonyos hírt hozzák, minél fogvást a' financz-biztosság végező munkálatát, 5 szóval 4 ellen abban állapodott meg, hogy a' corteskölcson egészen ismértessék el, de az 1823 óta fölvetett kölesönök semmibe se vétessenek. A' határozás most már egyedül a' kamarák megegyezésétől függ, mitől annyit sem várhatni mint a' biztosságtól.

D. Carlos felől semmi bizonyost nem hallant; Skán némelyek Elgoybarnál látták a' tengerszékelnél, hol nyilván a' Bordeauxból érkező hadseregre várakozott, mellyeket egy nappal előbb a' határon szerencsésen föltartóztattak. A' carlosiak vesztességét Bergara megtámadásánál 400 emberre teszik. Zumalacarregay is jó csapatot szenvedé Lorenzo seregétől Estella körül, de közelebb adatokat a' történet felől még nem tudhatni. Saragosában a' hirre, hogy d. Carlos Spanyolországban van, több helyen lázadó csoportok alakultak, de azóta már mind leverettek, 's a' ki meg nem adta magát, megöletett. Gen. Linares Lumbierben a' szökevény carlosiakból külön századokat állít, 's már két százat fölfegyverzett. Rodil parancsára Veraban a' kapuczinusok klastroma felpörköltetett; a' benne volt barátok a' hegységbe futottak szét; mondják igen fontos irományokat lettek az épületben. S. Sebastianbul a' Ferencziek klastromából 17en szöktek meg d. Carloshoz, mindnyájan fiatalok, kiket néhány nappal előbb hoztak volt a' tolosai nagy klastrombul. Szegényeknek valaki azt hazudá, hogy meg akarják őket fojtogatni, mint a' madritiakat, ők tehát inkább megszöktek. Urdaeh lakosai, kik majd kivétel nélkül d. Carloshoz álltanak, hallván a' constitutionalis seregek közeledését, 7kén a' városbul megfutottak, 's azóta vissza sem tértenek; Biscaratte és Lecumberry városok plebánusi, kik minden erejüket ráfordíták, hogy a' völgy lakosait a' királyné ellen föllátsák, a' seregek elől szinte jókor elkotródtak, 's jól cselekvék, mert lakházaik később följuytatván tetőtől talpig összeromboltattak. Egyébiránt Rodil, minden törekvése mellett sem bukhatik ellenségre, hogy vele megütközhetnék. Lehetetlen, ugymond egy levelező Rodil táborából, csak képzelni is e' különös hadat, melly e' tartományban (Biscayában) folytattatik annak, ki a' vidéket saját szemével nem látta 's a' lakosság szellemét saját tapasztalása után nem ismeri. Itt csak valami igen nagy tábor boldogulhatna. Az egész tartomány egy váltig tartó hegység, szerté ágazva mindenféle 's minden gondolható alakban, 's mellette bozontos erdőkkel benöve 's sziklák, üregek, meredek, mély-

ség és szoros szűk utakkal megszagatva, úgy hogy az ember maga sem tudja hol jár 's hova jut, hol le hol fel, örökös mászás és iramlás az egész menet, míg közel a' körültekvő, majd megjárhatlan szirtek ormain mindünnen, mint kecskék látszanak az ellenség őrszemei, kik a' hadtestnek mellyhöz tartoznak, azon pillanatban minden tudósítást megvisznek.

P O R T U G Á L I A.

Ama' protestatio következésében, mellyet d. Miguel Genuába érkeztekör közre bocsátott, 's később minden külföldi hirlap közölt, szóba jött a' kamarákban: mikép viselje magát az igazgatás d. Miguel iránt? mire a' külügyi minister, Agostinho Jose Freire, határozottan kinyilatkoztatá, hogy a' hgnek, az Evora-Monteban megállapított szerződésnél fogva járandó esztendei nyugpénzébül, még eddig semmi sem fizettetett, 's nem is látja igazságosnak hogy valami fizetessék. — Ezután báró Renduff indítványba hozá, hogy királyné ő Fölsége után legközelebbik trónörökösnek, d. Pedro 2dik leánya, ki most Braziliában vagyon, donna Januaria infansné neveztetnék; 's továbbá hogy a' portugáli igazgatás alkudozásba lépne a' rio-janeiroi kormányval, mi által ő magassága Portugáliába jöhessen, 's az ország szokásaihoz képest itthon neveltethessék. — D. Pedro 's királyi családja aug. 25kén jött vissza Lissabonba a' caldasi fürdőkbül, ámbár egészsége még most sem állott egészen helyre. — A' portugáli udvarnál levő spanyol követ Perez de Castro, ajánlást tön adm. Napiernek spanyol szolgálatba lépés iránt szinte admiralképen 's vezérül egy flottához, melly a' spanyol tengerpartoknál őrszemül álljon; (mondják: e' célra a' spanyol kormány már is sok hajót vásárolt vagy bérelt ki Angliában 's Portugáliában, többek közt Royal-William és Royal-Tar gőzhajókat is,) de az admiral e' meghívást nem fogadá el, mindazáltal ajánlott maga helyett egy más szinte dicséretes híru tisztet a' portugáli hajóhadbul kapitány Henryt. Ezzel, mint hallik, a' spanyol minister csakugyan egyezésre is lépett. Mondják továbbá, hogy valamennyi idegen, ki még portugáli seregeknél katonáskodik, spanyol szolgálatba hivatnék meg. Akármint legyen is a' dolog, a' spanyol nép annyira ellene van mindennemű idegen segedelemnek (pénzen kívül), hogy akármint törekedjék is Perez de Castro ur 's a' spanyol ministerium illetén lépésen, sem a' Cortes, sem a' nép soha erre állani nem fog.

D. Pedro regensége iránt a' pairkamarában két tag, gróf Taipa és marquis Loulé d. Pedro sógora, némi korlátozó módosítást kívántak, de javaslatuk félrevetett. D. Pedro ez ellene törekvést sógora részéről igen nehezen vevé, 'sm ás

napi parancsa által a' marquist, a' es. tábornoktestnél viselt segédi tisztébül elbocsátotta. Nem lehet rajta megütközni, az ember (d. Pedro) igen beteges, (angol lapok szerint talán többé föl sem is gyógyul), 's mint illyennek még a' jó akarat is fáj. Azonban nagy szivességgel fogadá a' cortesi küldöttséget, melly hozzá regensségében meghagyatása iránt a' gyűlés határozását megvitte. Ő ugymond e' határozatban a' nemzetnek határtalan bizodalmát tapasztalja személye iránt, és jutalmát minden áldozatiért. Kéri a' küldöttséget, vigye meg a' Cortesnek szives köszönetét, valamint abeli készséges akaratját, melly szerint e' reá ruházott fontos de terhes hivatásnak megfelelni törekszik 's egészségét, melly már is nagyon szenved, utolsó lehelletig a' nemzet javára áldozni. Bizonyossá teszi a' nemzetet, hogy személyében vetett bizodalmát, alaptételei hív követésivel, — e' szabad kormányval egyetlennegy erős alappal, — továbbra is megérdemleni törekszik, 's a' közjónak mind a' két szent zálogát — a' chartát és fölséget, ezután is olly híven oltalmazni, mint eddig védé fegyverével a' becsület mezején. — A' Tajóban egy kis hajóhad készítették föl 4 kis hadi csajkából 's az 50 álgyus „d. Pedro“ hajóbul, azon parancsolattal, hogy magát minden órán készen tartsa egy titkos expedióra. Az utóbbi hajó (d. Pedro) 27kén 450 emberrel jöve meg Madeira szigetbül. — Galatée fregát, mellyen Joinville francia kir. hg. utazik, 22kén a' Tajónál megjelent, de mint mondák a' hg. nem akara kiszállani, hanem folytatni útját az Azorok felé. — A' kormány az eltörlött klastromokban talált ezüst szerekbül pénzt veret.

S C H W E I Z.

Az új zürichi hirlap a' szövetségi gyűlés 29iki ülését közli sept. 5röl, mellyben a' biztossági tudósítás olvastaték föl a' szövetség-vizsgálásról. Noha e' tudósítás csak annyit mond, hogy az új javaslatok ad instruendum (értésítőleg) adassanak a' RRnek, mindazáltal e' csekélység is nehéz vitán ment keresztül. A' vizsgálati pontok fölöttlegkisebb szóváltás sem történt, a' javaslatról azonban összefüggésében véve minden helybenhagyás megtagadtatott. Aargau melegül emlékeztete a' vizsgálat-sürgető szükségire; neki minden jó volna, részletes vagy összes, országgyűlési vagy alkotmányi tanács, csak bármilly uton bármily javítás létesülhetne; de, ugymond Zschokke, könnyebb volna végre is márványszobrokat okokkal megindítani, mint némelly követséget, mellyek merően ragaszkodnak egyik vagy másik tulsághoz. — Bern minden részletes javaslatot mellőz, azonban tudósítani fog iránta; Luzern reményli, hogy nem sokáig fog várakozni, 's bizonyosan a

többi R
ni, 's l
engedni
halk viz
által's b
zeti aka
hiszik p
csához
tekintet
ki nagy
tósága
tel az e
abban a
latra va
tik, 's t
részvét
kozást.
gálatba
Unterw
penzell.
a' szöv
bizni. —
védelme
az orsz
nul tesz
mindede
csak sa
szemre
kat, me
gessé t
tossági
pártolál

V
azért j
Mind
tölcser
kony a
hatalma
néretes
tán mé
arra ep
kony v
igen es
e' várt
mint az
tűzfoly
meg S
közlést
száz lé
romszá
mését,
mét jö
insége
lott seg
köztük

többi RRek is át fogják a' vizsgálat szükségét látni, 's kénytelenek lesznek a' nemzeti akarataknak engedni; Solothurn és Schaffhausen még mindig halk vizsgálat mellett szavazván az országgyűlés, által's be nem látják, hogy a' tulajdonképes nemzeti akarat azt olly sürgetve kívánja. Legkevesbé hiszik pedig, hogy Luzern nagy (külső) tanácsához illenek képviselői bélyegével kérkedni e' tekintetben, hisz az utóbbi időkből tudja mindenki nagyon is jól, mi kevéssé isméretes Luzern hatósága előtt a' nyilvános népvélemény. Neufchatel az egész vitát haszontalannak tartja, minthogy abban már megegyeztek, hogy bármilly vizsgálatra valamennyi canton helybenhagyása kívántatik, 's tetemes rész állhatatosan megtagad minden részvételt, e' miatt leghelyesbnek nézi a' „vára-kozást.“ Azon cantonok tehát, melyek semmi vizsgálatba sem akarnak ereszkedni ezek: Uri, Schwyz, Unterwalden, Tessin, Wallis, Neuenburg 's Appenzell. Ez utóbbi azon véleményben van, hogy a' szövetség-vizsgálást Istenre 's az időre kell bízni. — A' többi canton, név szerint Zürich védelmezi a' javaslatot, 's oda nyilatkozik, hogy az országgyűlés 's biztosságai ellen igazságtalanul tesznek szemrehányásokat. Nem ezek okai, hanem mindedig semmi sem történt. A' cantonok nemcsak saját érdekeket, hanem az egészét vegyék szemre, 's közhazai értelemben adják utasításait, melyek a' közeledést 's egyesülést lehetségessé tegyék. 's a' t. Hasonló sorsra jutott a' biztossági tudósítás, minthogy azt is csak kevesen pártolák.“ —

O L A S Z O R S Z Á G.

Vezúv dühöngései ugyan szünetedeznek már, de azért jelenetei még mindig nagyon nyugtalanítók. Mindennap iszonyatos füstoszlopok emelkednek a' tölesér vinnyéjéből, melyek közönségesen igen vékony átható hamuesővé változnak, 's néha néha hatalmas dörgések követik. Salvatore, Vezúv isméretes Ciceroneja, azon véleményben van, hogy tán még félelmesb rohanást várhatni. Véleményét arra építi, hogy az utolsó kitörés, noha elég kártékony volt, de még is az égő anyag tömegéhez képest igen csekély vala. Mitől igen tartanak, az, hogy e' várt új kirohanás is a' hegy közepén törhet ki, mint az utóbbi, 's folyását Portici felé veheti. A' tüzfolyam most csak mintegy 1 olasz mlre állott meg Scafati előtt, 's Nola és Castellamare közt a' közlést majd megszakasztá, mert csak néhány száz lépésnyire állapotott meg az országuttól. Háromszáz család veszté el mindenét, hajlékát, termését, 's mi még keservesb, földét is, mellyen élelmét jövődre megszerezhetné. Ez ügyefogyottak insége leirhatlan; a' kormány 5000 aranyat ajánlott segedelmökre. A' király személyesen jelent köztük meg. —

K E L E T I N D I A.

Londonba érkezett tudósítások Keletindiából jelentik, hogy azon háborúnak, melyet a' társaság Mysore tartományban Coory Rajah ellen viselt, 's mellyről az angol ujságok annyit beszéltek, már vége van. Az angol sergek 15 európai tisztet vesztek; Coory fővárosa a' társaság kezébe jutott, a' Rajah megszökött, 's letétetett. Igen hihető, hogy az ország legközelebb örökösére fog szállani, minthogy a' társaságnak semmi különös oka nincs e' kis hegytartományt birnia. Inkább idegenségét mutatja a' benföldi fejedelmek belső ügyeibe avatkozástól. Indoreben lázadás ütött ki, a' seregek az elhunyt Holkar híres mahratt fejdelem fija helyett testvérét emelték a' fejedelmi székbe, a' nélkül, hogy az angol kormány belé avatkozott volna. — Ceylon kormányzója rendszabályt vett föl, melly első lépés új igazgatási rendszerre, 's melly kevés idő múlva szükségkép az egész indiai félszigeten el fog terjedni. Ő tudnillik törvényhozói tanácsot állított föl Ceylonra, — melly tizenöt személyből álland, 's közülök háromnak benszülettnek kell lenni. Nincs Indiában európai, ki meg nem volna győződve, hogy ugyanazt az indiai elnökségekben is meg kell tenni majdan. — Azon szellem, mellyben a' magasabb osztály indus és mohammedanus fiatalsága a' fővárosokban neveltetik, olyan, hogy ezen nemzedék, ha egyszer férfikorra jut, részt fog hazája törvényhozásában 's igazgatásában kívánni, 's nyerni. Még a' mahratt nemesség is, melly másfél század óta csak hadi dolgokban tántette ki magát, 's eddig száletett katona volt, mióta politikai hatalma elenyészett, egészen más, szabadelmű, 's kivált az alsó néposztály iránt engedékenyebb szellemet mutat. A' nagy családok nagy része munkába kezdik venni alattvalójik 's jobbágyaik jobb nevelését, 's utóbbi időkből szembezőkö példáját lehete annak Calcuttában látni. Rao Krischna, a' sagori Rajah örökös ministere fija már néhány év óta nemcsak minden tudományt megtanult, mellyekhez t. i. persa és indus munkák által juthatott, hanem egyszersmind palotája felét a' nemesség fiai számára iskolává alakította, 's végre a' főkormányzó meghívására nagy kísérettel Calcuttába jött, hogy ott némi európainak vezérlete alatt az angol nyelvet, 's európai tudományokat tanulja, azokat visszatértével népe felsőbb nevelésére fordítandó.

A M E R I K A.

Londonba Rioból jött levelek jul. 25ig terjednek. A' képviselőház azt végezte, hogy jövődre a' kormányzás négy évre egyes individuumra bizassék. Az ország nyugott volt. A' hadminister körlevelet bocsátott a' tartományok el-

seg és szoros szük utakkal megszagatva, úgy hogy az ember maga sem tudja hol jár 's hova jut, hol le hol fel, örökös mászás és iramlás az egész menet, míg közel a' körültekvő, majd megjárhatlan szirtok ormain mindünnen, mint kecskék látszanak az ellenség őrszemei, kik a' hadtestnek mellyhöz tartoznak, azon pillanatban minden tudósítást megvisznek.

P O R T U G Á L I A.

Ama' protestatio következésében, mellyet d. Miguel Genuába érkeztek közre bocsátott, 's később minden külföldi hirlap közölt, szóba jött a' kamarákban: mikép viselje magát az igazgatás d. Miguel iránt? mire a' külügyi minister, Agostinho Jose Freire, határozottan kinyilatkoztató, hogy a' hgnek, az Evora-Monteban megállapított szerződésnél fogva járandó esztendei nyugpénzébül, még eddig semmi sem fizettetett, 's nem is látja igazságosnak hogy valami fizetessék. — Ezután báró Renduff indítványba hozá, hogy királyné ö Főlsége után legközelebbik trónörökösnek, d. Pedro 2dik leánya, ki most Braziliában vagyon, donna Januaria infansné nevezetnék; 's továbbá hogy a' portugáli igazgatás alkudozásba lépne a' rio-janeiroi kormányval, mi által Ő magassága Portugáliába jöhessen, 's az ország szokásaihoz képest itthon nevelteihessék. — D. Pedro 's királyi családja aug. 25kén jött vissza Lissabonba a' caldasi fürdőkből, ámbár egészsége még most sem állott egészen helyre. — A' portugáli udvarnál levő spanyol követ Perez de Castro, ajánlást tön adm. Napiernek spanyol szolgálatba lépés iránt sziate admiralképen 's vezérül egy flottához, melly a' spanyol tengerpartoknál őrszemül álljon; (mondják: e' célra a' spanyol kormány már is sok hajót vásárolt vagy bérelt ki Angliában 's Portugáliában, többek közt Royal-William és Royal-Tar gőzhajókat is.) de az admiral e' meghívást nem fogadá el, mindazáltal ajánlott maga helyett egy más szinte dícséretes híru tisztet a' portugáli hajóhadbul kapitány Henryt. Ezzel, mint hallik, a' spanyol minister csakugyan egyezésre is lépett. Mondják továbbá, hogy valamennyi idegen, ki még portugáli seregeknél katonáskodik, spanyol szolgálatba hivatnék meg. Akármint legyen is a' dolog, a' spanyol nép annyira ellene van mindennemű idegen segedelemnek (pénzen kívül), hogy akármint törekedjék is Perez de Castro ur 's a' spanyol ministerium illetén lépésen, sem a' Cortes, sem a' nép soha erre állani nem fog.

D. Pedro regensége iránt a' páirkamarában két tag, gróf Taipa és marquis Leulé d. Pedro sógora, némi korlátozó módosítást kívántak, de javaslatok félrevettettek. D. Pedro ez ellene törekvést sógora részéről igen nehezen vevé, 's m ás

napi parancsa által a' marquist, a' es. tábornoktestnél viselt segédi tisztéből elbocsátotta. Nem lehet rajta megütközni, az ember (d. Pedro) igen beteges, (angol lapok szerint talán többé föl sem is gyógyul), 's mint illyennek még a' jó akarat is fáj. Azonban nagy szivességgel fogadá a' corteszi küldöttséget, melly hozzá regensségében meghagyatása iránt a' gyűlés határozását megvitte. Ő ugymond e' határozatban a' nemzetnek határtalan bizodalmit tapasztalja személye iránt, és jutalmát minden áldozatiért. Kéri a' küldöttséget, vigye meg a' Cortesnek szives köszönetét, valamint abeli készséges akaratját, melly szerint e' reá ruházott fontos de terhes hivatásnak megfelelni törekszik 's egészségét, melly már is nagyon szenved, utolsó lehelletig a' nemzet javára áldozni. Bizonyossá teszi a' nemzetet, hogy személyében vett bizodalmit, alaptételei hív követésivel, — e' szabad kormányval egyetlenegy erős alappal, — továbbra is megérdemleni törekszik, 's a' közjónak mind a' két szent zálogát — a' chartát és főlséget, ezután is olly híven oltalmazni, mint eddig védé fegyverével a' becsület mezején. — A' Tajóban egy kis hajóhad készítették föl 4 kis hadi csajkából 's az 50 álgys „d. Pedro“ hajóból, azon parancsolattal, hogy magát minden órán készen tartsa egy titkos expeditióra. Az utóbbi hajó (d. Pedro) 27kén 450 emberrel jöve meg Madeira szigetből. — Galatée fregát, mellyen Joinville francia kir. hg. utazik, 22kén a' Tajónál megjelent, de mint mondák a' hg. nem akara kiszállani, hanem folytatni utját az Azorok felé. — A' kormány az eltörölt klastromokban talált ezüst szerekből pénzt veret.

S C H W E I Z.

Az új zürichi hirlap a' szövetségi gyűlés 29iki ülését közli sept. 5ről, mellyben a' biztossági tudósítás olvastaték föl a' szövetség-vizsgálásról. Noha e' tudósítás csak annyit mond, hogy az új javaslatok ad instruendum (értésítőleg) adassanak a' RRnek, mindazáltal e' csekélység is nehéz vitán ment keresztül. A' vizsgálati pontok fölött legkisebb szóváltás sem történt, a' javaslatról azonban összefüggésében véve minden helybenhagyás megtagadtatott. Aargau melegül emlékeztete a' vizsgálat sürgető szükségire; neki minden jó volna, részletes vagy összes, országgyűlési vagy alkotmányi tanács, csak bármilly uton bármily javítás létesülhetne; de, ugymond Zschokke, könnyebb volna végre is márványszobrokat okokkal megindítani, mint némelly követséget, mellyek merőben ragaszkodnak egyik vagy másik tulsághoz. — Bern minden részletes javaslatot mellőz, azonban tudósítani fog iránta; Luzern reményli, hogy nem sokáig fog várakozni, 's bizonyosan a

többi RRnek, 's kéri engedni; halk vizsgálat 's bevezetési akaratát hiszik pedig csához illő tekintetben ki nagyon tósága előtt az egész abban másként látra valótlan, 's tető részvétel nélkül. — A' galatásba Unterwalden peuzell. — A' szövetségi bizni. — védelmezni az országban csak saját szemre, kat, mellé gessé tegyössági tőpartolák.

Vezé azért jelle Mindennem tölesér v kony áth hatalmas méretes tán még arra épít kony vol igen csekély e' várt új mint az tűzfolyan meg Sca közlést száz lépé romszáz mését, 's mét jöve insége lott sege köztük m

többi RRek is át fogják a' vizsgálat szükségét látni, 's kénytelenek lesznek a' nemzeti akarataak engedni; Solothurn és Schaffhausen még mindig halk vizsgálat mellett szavazván az országgyűlés, által's be nem látják, hogy a' tulajdonképes nemzeti akarat azt olly sürgetve kívánja. Legkevesbé hiszik pedig, hogy Luzern nagy (külső) tanácsához illenék képviselői bélyegével kérkedni e' tekintetben, hisz az utóbbi időkből tudja mindenkinek nagyon is jól, mi kevéssé ismeretes Luzern hatósága előtt a' nyilvános népvélemény. Neufchatel az egész vitát haszontalannak tartja, minthogy abban már megegyeztek, hogy bármily vizsgálatra valamennyi canton helybenhagyása kívántatik, 's tetemes rész állhatatosan megtagad minden részvételt, e' miatt leghelyesbnek nézi a' „várakozást.“ Azon cantonok tehát, mellyek semmi vizsgálatba sem akarnak ereszkedni ezek: Uri, Schwyz, Unterwalden, Tessin, Wallis, Neuenburg 's Appenzell. Ez utóbbi azon véleményben van, hogy a' szövetség-vizsgálást Istenre 's az időre kell bízni. — A' többi canton, név szerint Zürich védelmezi a' javaslatot, 's oda nyilatkozik, hogy az országgyűlés 's biztosságai ellen igazságtalannul tesznek szemrehányásokat. Nem ezek okai, hanem eddig semmi sem történt. A' cantonok nemcsak saját érdeküket, hanem az egészét vegyék szemre, 's közhazai értelemben adják utasításikat, mellyek a' közeledést 's egyesülést lehetségessé tegyék. 's a' t. Hasonló sorsra jutott a' biztossági tudósítás, minthogy azt is csak kevesen pártolák.“ —

OLASZORSZÁG.

Vezúv dühöngései ugyan szünetedeznek már, de azért jelenetei még mindig nagyon nyugtalanítók. Mindennap iszonyatos füstoszlopok emelkednek a' tölesér vinnyéjéből, mellyek közönségesen igen vékony átható hamuesővé változnak, 's néha néha hatalmas dörgések követik. Salvatore, Vezúv ismeretes Ciceroneja, azon véleményben van, hogy tán még félelmesb rohanást várhatni. Véleményét arra építi, hogy az utolsó kitörés, noha elég kártékony volt, de még is az égő anyag tömegéhez képest igen csekély vala. Mitől igen tartanak, az, hogy e' várt új kirohanás is a' hegy közepén törhet ki, mint az utóbbi, 's folyását Portici felé veheti. A' tüzfolyam most csak mintegy 1 olasz mfre állott meg Scafati előtt, 's Nola és Castellamare közt a' közlést majd megszakasztá, mert csak néhány száz lépésnyire állapodott meg az országuttól. Háromszáz család veszté el mindenét, hajlékát, termését, 's mi még keservesb, földét is, mellyen élelmét jövődre megszerezhetné. Ez ügyefogyottak insége leirhatlan; a' kormány 5000 aranyat ajánlott segedelmökre. A' király személyesen jelent köztük meg. —

KELETINDIA.

Londonba érkezett tudósítások Keletindiából jelentik, hogy azon háborúnak, mellyet a' társaság Mysore tartományban Coory Rajah ellen viselt, 's mellyről az angol ujságok annyit beszéltek, már vége van. Az angol sergek 15 európai tisztet vesztek; Coory fővárosa a' társaság kezébe jutott, a' Rajah megszökött, 's letétetett. Igen hihető, hogy az ország legközelebb örökösére fog szállani, minthogy a' társaságnak semmi különös oka nincs e' kis hegytartományt birnia. Inkább idegenségét mutatja a' benföldi fejlődniek belső ügyeibe avatkozástól. Indoreben lázadás ütött ki, a' seregek az elhunyt Holkár híres mahratt fejdelem fija helyett testvérét emelték a' fejedelmi székbe, a' nélkül, hogy az angol kormány belé avatkozott volna. — Ceylon kormányzója rendszabályt vett föl, melly első lépés új igazgatási rendszerre, 's melly kevés idő múlva szükségkép az egész indiai félszigeten el fog terjedni. É tudnillik törvényhozói tanácsot állított föl Ceylonra, — melly tizenöt személyből állandó, 's közülök háromnak benszülettnek kell lenni. Nincs Indiában európai, ki meg nem volna győződve, hogy ugyanazt az indiai elnökségekben is meg kell tenni majdan. — Azon szellem, mellyben a' magasabb osztály indus és mohammedanus fiatalsága a' fővárosokban neveltetik, olyan, hogy ezen nemzedék, ha egyszer férfikorra jut, részt fog hazája törvényhozásában 's igazgatásában kívánni, 's nyerni. Még a' mahratt nemesség is, melly másfél század óta csak hadi dolgokban tüntette ki magát, 's eddig született katona volt, mióta politikai hatalma elenyészett, egészen más, szabadelmű, 's kivált az alsó néposztály iránt engedékenyebb szellemet mutat. A' nagy családok nagy része munkába kezdik venni alattvalójik 's jobbágyaik jobb nevelését, 's utóbbi időkben szembezőkö példáját lehete annak Calcuttában látni. Rao Krischna, a' sagori Rajah örökös ministere fija már néhány év óta nemcsak minden tudományt megtanult, mellyekhez t. i. persa és indus munkák által juthatott, hanem egyszersmind palotája felét a' nemesség fiai számára iskolává alakította, 's végre a' főkormányzó meghívására nagy kísérettel Calcuttába jött, hogy ott némi európainak vezérlete alatt az angol nyelvet, 's európai tudományokat tanulja, azokat visszatértével népe fensőbb nevelésére fordítandó.

A M E R I K A.

Londonba Rioból jött levelek jul. 25ig terjednek. A' képviselőház azt végezte, hogy jövődre a' kormány négy évre egyes individuumra bizassék. Az ország nyugott volt. A' hadminister körlevelet bocsátott a' tartományok el-

nőkeihez, mellyben legnagyobb takarékoságra inti őket, mint egyetlen eszközre, melly az ország esőkent pénzügyét emelni képes. — Azon törvényt, mellyel a' képviselőház d. Pedrót Braziliából örökre száműzé, a' tanács nem fogadta ugyan el, de a' képviselőház, melly most az alkotmány-vizsgálással foglalkozik, nagy szótöbbséggel oda nyilatkozik, hogy végzeteli megerősítésére sem a' tanács, sem a' végrehajtó hatalom helybenhagyására nincsen szüksége.

Mexicoi utolsó hírek szerint Pavan ezredes, ki Puebla ellen az expeditiót vezérli, utasítást kapott, hogy a' városban parancsnokló Fourborg generállal barátságos egyezést próbáljon, további vérontás-kimelésül. A' hely meghódításán nem kételkedtek, minthogy az elnök sergei a' külvárosokat elfoglalták, 's minden szállítást a' városból elvágta. Veraacruz, Oaxaca, Valladolid, Guadalupe, Mehuacan, Querataro, Mexico, Guanaxuato, Zacatecas és St. Louis Potosi statusok, miután ez utóbbi engedelmességre biratott, mind Santanna részén vannak. A' száműzési törvény eltörlesztése, az egyházi méltóságok, egyházak és kápolnák helyreállítása a' mexicóbeliek nagy részét, mint beszélük, megnyugtató. Kereskedők 's egyéb személyek a' kormánynak hónaponként 180,000 dollárt (300,000 p. for.) ígérték kamat nélkül.

NÉMETORSZÁG.

A' n. congressus egyéb végzéseiből a' szövetségi bíróságot illetőnek főpontjairól következőket közlenek némelly hírlapok: Ha valamely német kormány 's rendei közt az alkotmány magyarázata, vagy a' rendeknek engedett munkakör korláti fölött, 's névszerint ha a' szövetségi tartozásoknak 's az országalkotmánynak megfelelő kormány vitelére szükséges eszközök megtagadása által némi meghasonlás támadna, 's minden alkotmányszerű kiegyenlítő próba süker nélkül maradna, akkor a' szövetségi kormányok illy meghasonlást bírák által ohajtják elintéztetni, mielőtt a' szövetség közbenjárása megkerestetnék. E' bíróságra a' szövetséggyűlés belsőbb tanácsa 17 szózatából mind-egyik két férfit választand három évenként, kik több éves szolgálatjuk által eziránti tehetségüket eléggé tanúsíták. E' kinevezések közzé fognak tétetni. A' kinevezés e' bíráknak sem fizetést sem rangot nem ad. E' bíróságra hivatkozás esetében az illetett kormány jelentést tesz a' szövetséggyűlésnél, 's a' bírák jegyzékéből hat választatik meg; és pedig három a' kormány, három a' rendek által. Azonban szabad marad az illető részeknek két, négy vagy nyolcz bíró választásában is egyezni meg. Az illetett kormány által nevezett bírók

kizártnak azon esetben, ha nem mind a' két rész egyezik meg bennük. Ha négy hét alatt e' választásban nem egyezhetnek meg, a' szövetséggyűlés választ a' késedelmező rész helyett. A' választott bírák a' többiek közül egy fő embert választanak. A' szózatok egyenlőségénél a' szövetséggyűlés választja el a' főembert. Az irományokat 's benyújtványokat a' főember fogadja el 's a' tudósítást két bíróra bizza, kiknek egyike a' kormány, másika a' rendek részéről legyen. A' bírák gyülelése az illetett részek megegyezésétől függ, vagy meg nem egyeztetési esetben a' szövetséggyűléstől. Végzés szózatok többsége szerint hozatik. Ha irományok hiánya miatt halasztásnak helye nem volna, a' végzésnek a' főember kineveztetése után legfőbb négy hónap alatt meg kell történni. A' szövetséggyűlés közlendi azt az illető kormánnyal. A' végzés megáll, 's azt szükség esetén a' szövetséggyűlés hajtandja végre. Különösen a' költségföltti meghasonlásokra nézve illy végzés ereje a' költség-megadás egész időszakára terjed. Az illy bíráskodás által okozott költségeket az illető status viseli. E' bíróság a' szabad városok tanácsa 's az alkotmányszerű polgári hatóság közt fenforgó vitás kérdésekre is kiterjed.

GÖRÖGORSZÁG.

Az országban a' királyi személyes jelenlét hasznait már is sokszorozva érzi Görögország. Ugyanazért kibeszélhetlen hűséggel és szives bizodalommal ragaszkodik a' nép hozzá. 'S ha veszély fenyegetné az országot, egy görög szó, egy nemzeti hang a' király ajkiról fölbuzdítaná az egész országot, — 's többet tenne, mint száz idegen. — Az angol Globe így oskoszkodik Görögországról: „Noha Görögország nem nagy terjedelmű, még is magas és mindig öregbülő érdekek esatlódnak e' fiatal statushoz mind Angliára, mind Franciaországra nézve, mellyek e' vidéken Oroszország hatalmával 's befolyásával állanak eddig szemközt. A' bel nyugtalanságnak Görögországban még ugyan nincs vége, a' belső jóllét még ép erővel nem fejledezhet, míg több bátorságra nem tesz szert az eddiginél; de legalább egy megtörtént részére: a' kormányság (regence) beiktatása óta legalább gondvagon a' rendre 's belső nyugalomra. A' szabálytalan (irregularis) sereg fölözlatott, ellenben rendőrség állítatott föl csupa görögül. A' statusi számvétel, 's a' pénzügy-igazgatás rendbe hozatott, a' görög egyház függetlensége megalapított. Mindazáltal még számos nyomos és fontos ügye van végezetlen. Egy bizonyos utirányan nincs. Nincs szabályszerű pénzrendszere, hidai sincsenek. A' tulajdon-czim olly bizonytalan, mint a' török uraság alatt 's a' t.“